

Eindverslag project participatie van nieuwkomers in Multi-STEM project

Doelstelling van het project

Kinderen die thuis een andere taal spreken dan het Nederlands komen vaak allerlei uitdagingen tegen op school vanwege het leren in een taal die ze nog niet (helemaal) machtig zijn. Het [Multilingual Voices in STEM Education](#) project (Multi-STEM) richt zich daarom op het ontwikkelen, beproeven en evalueren van meertalige strategieën om participatie van meertalige kinderen in formeel (school), non-formeel (wetenschapsmusea) en informeel (thuis) onderwijs in rekenen-wiskunde en natuur & techniek (de “STEM-vakken”) te bevorderen. Het project beoogt niet alleen meer leerrendement in het onderwijs, maar ook meer stem voor meertalige kinderen – zodat zij zich meer gezien en gehoord voelen. Naast stakeholders zoals leerkrachten, IB’ers en ambulante begeleiders, beoogt Multi-STEM ook om *het kind* een rol te geven in het ontwikkelen van manieren om thuishalen een plek te geven in het onderwijs. Dit deelproject, ‘Participatie van nieuwkomers in Multi-STEM project’, heeft nieuwkomerskinderen dan ook betrokken met het doel om inzichten te vergaren over hoe zij denken over het toepassen van meertalige strategieën in het STEM-onderwijs in de contexten waarin ze zich ontwikkelen en leren, namelijk op school, in het museum en thuis.

De onderzoeker-uitvoerder van dit deelproject

De uitvoerder van dit deelproject heeft een nieuwkomersachtergrond (uit Syrië) en heeft een onderzoeksmaster in linguïstiek bij de Universiteit Utrecht gevolgd en met succes afgesloten. Zij is moeder van twee kinderen die zelf nieuwkomer zijn (geweest) in het Nederlandse onderwijs.

Samenwerking met Stichting Alexander

Binnen dit deelproject hebben we samengewerkt met Stichting Alexander, een stichting voor jeugdparticipatie en participatief jeugdonderzoek. Een expert uit de stichting, die veel ervaring heeft op het gebied van participatie van kinderen in onderzoek, heeft twee workshops aan het Multi-STEM-team gegeven waarin wij hebben uitgewisseld over de beste manier om kinderen actief te laten meedoen, en hun mening te uiten en te reflecteren, hetgeen voor kinderen uitdagend kan zijn. Een belangrijk punt dat besproken werd, was het creëren van vertrouwensband met de deelnemende kinderen om tot diepte tijdens de sessies te komen. Dat door o.a. een setting met een veilige sfeer te creëren door eerst genoeg tijd te investeren in wederzijdse kennismaking, zodat er een vertrouwensband ontstaat. Daarna werd een overzicht van de sessies en de invulling hiervan gemaakt en gedeeld met de expert van stichting Alexander.

Waar en hoe hebben de sessies met de kinderen plaatsgevonden?

Vanwege de druk op de instroomgroepen door de komst van Oekraïense nieuwkomerskinderen is in overleg met Marieke Postma (Lowan) besloten om meerjarige-nieuwkomers te benaderen. Wij werden daarom gekoppeld aan twee adviseurs uit het maatjes-project in Haarlem. Die hebben ons vervolgens in contact gebracht met een nieuwkomersschool in Haarlem. De onderzoeker heeft op 30 mei 2022 een bezoek gebracht aan de school om kennis te maken met de IB’er, de werving te starten en data voor de sessies vast te leggen. Het criterium voor selectie was dat de leerlingen Syrische kinderen zouden zijn zodat de gesprekken in de thuistaal gevoerd konden worden. Dit is belangrijk voor de vertrouwensband, het begrijpen van relevante nuances, en om voldoende diepgang te bereiken tijdens de sessies. Om praktische redenen is besloten om kinderen uit één klas te kiezen. Vier kinderen, die reeds voor hun aankomst in Nederland formeel onderwijs hadden ontvangen, werden uiteindelijk voorgedragen door de IB’er, aan wie vervolgens de informatiebrief en het toestemmingsformulier voor de ouders werden gegeven. Nadat deze stappen waren doorlopen, vond op 7 juni 2022 een kennismaking tussen de onderzoeker en de kinderen plaats, waarin de onderzoeker de verbinding met de kinderen probeerde te leggen ter voorbereiding op de gezamenlijke sessies die daarna zouden plaatsvinden. De eerste sessie ging met name over de schoolcontext, de tweede over de thuiscontext en de derde over de museumcontext. In elke sessie

werden drie onderwerpen besproken: 1) ervaringen in het verleden; 2) de huidige situatie op school- thuis- en in de museumcontext rondom het inzetten van de thuistaal en 3) de suggesties en ideeën van de kinderen voor verandering en verbetering. Er werd gebruik gemaakt van posters en post-its met de verdeling van drie onderwerpen daarop. De posters waren meertalig. Dat wil zeggen dat de onderwerpen in drie talen werden geschreven (Nederlands, Engels en Arabisch) (zie bijlage 1). Tijdens de sessies zijn we zo authentiek mogelijk te werk gegaan, dat wil zeggen dat wij echte situaties probeerden te creëren. Zo hebben de deelnemende kinderen met de onderzoeker het Teylers Museum op 1 juli 2022 bezocht. Daar hebben de kinderen onder begeleiding van een rondleider kennism gemaakt met het museum en hebben daar verschillende verhalen gehoord die bij tentoongestelde portretten en ontdekkingen horen. Daarnaast heeft de onderzoeker voor de schoolcontext een deel van een rekenles in de klas van de deelnemende kinderen op 14 juni 2022 bijgewoond om zo ook te kunnen reflecteren op dagelijkse praktijken en ervaringen in de klas.

Best practices

De sessies met de kinderen en gesprekken in de thuistaal hebben tot diverse rijke observaties geleid. Hier belichten we aan de hand van twee voorbeelden twee overstijgende inzichten. Ten eerste werd duidelijk dat kinderen zelf niet altijd het belang van de thuistaal (willen) zien of erkennen, ook al blijkt uit hun gedrag dat als de thuistaal aangeboden wordt, hun voorkeur uitgaat naar deze taal. In reactie op de vraag of hij het nuttig zou vinden om materiaal in zijn thuistaal te hebben, zei één kind bijvoorbeeld: "...nee, ik wil het niet. Ik wil het in het Nederlands. Het zal niet nuttig zijn om het materiaal in het Arabisch te hebben". Desondanks kozen zowel hij als de andere kinderen er tijdens de sessies (bijna) elke keer voor om de Arabisch tekst op de posters te lezen in plaats van het Nederlands of Engels. Het was duidelijk dat de inhoud van de posters voor hen beter toegankelijk was in het Arabisch. Ten tweede werd duidelijk dat de kinderen in het Nederlands essentiële informatie ontgaat, terwijl ze deze zelfde informatie in het Arabisch wel oppikten. Dat ze in het Nederlands niet alles begrijpen, zullen ze zelf niet altijd aangeven. Zo gaven de kinderen tijdens het museumbezoek op geen enkel moment aan dat ze dingen niet begrepen. Echter, toen de onderzoeker na afloop met de kinderen in het Arabisch terugblikte op het bezoek en vragen stelde, werd duidelijk dat ze veel van de inhoud gemist hadden. Na enige uitleg in het Arabisch, konden ze de vragen over het museumbezoek die ze eerder niet konden beantwoorden, nu wél beantwoorden.

Leerpunten

- 1- Langer tijd te investeren in de kennismaking.
- 2- Een activiteit te doen met de kinderen, voordat ze de inhoud induiken
- 3- Meer sessies met de kinderen zouden kunnen ervoor zorgen dat de kinderen zich meer vertrouwd met het onderwerp meertaligheid voelen, zodat ze met meer ideeën komen.

Opbrengsten en disseminatie

Er zullen uit het project twee producten voortkomen, namelijk:

- 1) een vakpublicatie voor een tijdschrift waarin in de vorm van portretten van de deelnemende kinderen inzichten staan over het benutten van thuistalen;
- 2) een handreiking met daarin perspectieven en inzichten van kinderen rondom het benutten van thuistalen bij het leren en ontwikkelen. De handreiking zal vervolgens voorgelegd worden aan een klankbordgroep bestaande uit onderwijsprofessionals, waarna hun feedback verwerkt wordt.

Bijlage 1: Posters voor het ophalen en delen van ervaringen over het benutten van thuistaal